

Nolakoa da euskal arrantzaleen egoera?

Sekuentzia honetan, euskal arrantzaleen lanbidea izango dugu hizpide. Hauetxek dira egingo dituzun jarduerak:

- Binaka galderei erantzun.
- Bideoa ikusi eta aukeratu erantzun zuzena.
- Testua irakurri eta konparazio-perpausak landu.
- Zein lanbide dago kolokan? Gelakideei kontatu.

1. Gaian sartu

Ariketa-sorta honetan, euskal arrantzaleei eta arrantzari buruz hitz egingo dugu. Gaiari heltzeko, jarri binaka eta erantzun galdera hauei:

- Arraina erosten duzunean, zeri ematen diozu garrantzia?
 - Jatorriari
 - Prezioari
 - Garaikoa izateari
 -
- Legatza, hegaluzea... zein arrain duzu gustukoen?

2. Bideoa ulertu

Norberto Emezabal, Hondarribiko Arrantzaleen Kofradiako lehendakaria, elkarrizketatu dugu. Ikusi bideoa eta esan zein den Norbertok esan duenaren laburpen zuzena:

<https://labur.eus/2ziE3>

1. Zergatik izan dira euskaldunak arrantzale onak historian zehar?

- ☐ Edaten zutenari esker iristen zirelako arrantzale euskaldunak hain urrun.
- ☐ Ura usteltzen bazitzaien ere, euskal arrantzaleak jaten zutenari esker oso urrun iristen zirelako.
- ☐ Sagardoak euskaldunei indar handia ematen zielako, urak gainerako marinelei baino indar handiagoa.

2. Zein izan dira euskal itsasertzeko porturik garrantzitsuenak?

- ☐ Portu guztiak ziren garrantzitsuak, kostako herrietan ez baitzegoen besterik.
- ☐ Portu guztiak ziren garrantzitsuak, batez ere Hondarribiakoa, 970 arrantzale zituelako.
- ☐ Portu guztiak ziren garrantzitsuak, arrantzak eta turismoak zuten indarragatik.

3. Zein da arrantzaren errealitatea gaur egun?

- ☐ Orain dela hamabost urte errealitatea hobe zen, orain zailagoa da jendea arrantzara erakartzea.
- ☐ Ostalaritzako egoera baino okerragoa bizi dugu arrantzaleok: gaur egun, arrantzale asko daude langabezian.
- ☐ Orain dela hamabost urte okerragoa zen egoera orain baino. Ostalaritzan gertatzen denaren antzerakoa gertatu da.

4. Belaunaldi berriek zergatik ez dute arrantzale izan nahi?

- ☐ Gogorra delako eta udan parranda egin nahi dutelako.
- ☐ Gogorra delako eta arrantzaz gain, asko garbitu behar delako.
- ☐ Gogorra delako batez ere astelehena denean.

3. Irakurri testua

Irakurri 'Euskal arrantzaleen etorkizuna kolokan' eta arreta jarri datuetan:

Euskal arrantzaleen etorkizuna kolokan

Euskaldunak fama handiko arrantzaleak izan dira betidanik. Erdi Aroko lehen agirietan, jada, balea arrantzatzeari buruz hitz egiten dute. Gipuzkoa, Bizkaia eta Lapurdiko itsasertzeko herrietan arrantzaz bizi ziren: arrantzaleak, saregileak, arrain-saltzaileak... Bazen mugimendua eta zarata Euskal Herriko portuetan. Pixkanaka indarra galtzen joan den lanbidea da, eta haren etorkizuna kezka bizi dute sektorean ari direnek, ogibide gogorra denez inork ez baitu arrantzale izan nahi.

Kezka horri buruz hitz egiteko Hondarribiko portura hurbildu gara, Gipuzkoako arrantzaleen kairik garrantzitsuenara. Han, Norberto Emezabalekin, Hondarribiko Arrantzaleen Kofradiako lehendakariarekin, mintzatzeko aukera izan dugu. Berak esan digunez, 80ko hamarkadan 970 arrantzale ziren lekuan 295 dira orain. "Itsasontziak ere 95 ziren eta 29 ditugu gaur egun", azaldu digu. Itsasoko lehengo eta oraingo kontuei buruz jardun dugu 51 urteko hondarribiarrarekin.

Eskorbutoa

Norberto Emezabalek esan digunez, balea euskal itsasertzean arrantzatzen zuten hasieran: "Ez ziren oso bale handiak eta olio egiteko erabiltzen ziren. Gure itsasertzean balea gutxitu zenean hasi ziren Euskal Herriko arrantzaleak bidaia luzeak egiten, XVI. mendean".

Ternuara (Kanada) egindako bidaia ezagunak dira, baita euskal arrantzaleek kanadar autoktonoekin izandako merkataritza-harremana ere. Kofradiako lehendakariak esan digu sagardoa izan zela gakoa euskaldunak hain urrutira heltzeko: "Garai hartan eskorbuto gaitzak jota hiltzen ziren marinel asko, baina euskal marinelen artean eskorbutoa ez zegoen besteen artean bezain zabalduta. Gaixotasun hori C bitaminaren gabeziagatik sortzen zen, eta euskaldunek sagardo upelak eramaten zituztenez beren bidaia luzeetan, ez ziren gaixotzen, sagardoak C bitamina duelako. Gainerako marinelek, berriz, ura eramaten zuten eta usteldu egiten zitzaizen".

Aldaketak

Baleez gain, historian zehar, legatza, txibiak, sardinak, hegaluzea eta itsasoko beste hainbat espezie arrantzatu dituzte euskaldunek, eta, erremintak edo itsasontziak eraberritu badira ere, arrantzatzen duten arrain mota lehengo bera da gaur egun. Baina sektoreak ez du lehen zeukan indarra Euskal Herriko ekonomian, XXI. mendean galera handiak izan baititu: "Arrantzatzen dugun arraina izan ezik, gainerako gauza guztiak asko aldatu dira. Lehen, itsasora lehiatzera irteten ginen, ahalik eta gehien arrantzatzeraz; orain, berriz, guztia kuota bidez neurtzen dugu, kopuru jakin bat arrantzatu dezakegu. Europar Batasunak agintzen duena egiten dugu eta, kuota jaitsi digutenez, arrainaren prezioan dago koska". Arrainaren prezioek ez dute proportzioan gora egin eta horrek ez dio sektoreari mesederik egiten. Hala ere, arrantzale-kopurua eta itsasontzi-kopurua txikitu badira ere, arrain asko arrantzatzen jarraitzen dute, kopuru horrek ez du hainbesteko beherakada izan.

Nolanahi ere, aipatutako aldaketa horiek guztiak baino, beste kontu bat da sektorean ari direnen kezka-iturri: lanbidearen etorkizuna, hain zuzen. Izan ere, lanbide gogorra da arrantzalearena eta horregatik da hain zaila gazteak erakartzea: "Udaberrian asteburua lehorrean igarotzen dugu, baina uda osoan ez gara etxera itzultzen. Gazte batek gaez atera nahi du, udaz gozatu eta parranda egin. Itsasontziko udan egunero izaten da astelehena".

Duela hamabost urte egoera orain baino okerragoa zela esan digu Emezabalek, une honetan osasuntsuago dagoela lanbidea. Arrantzaleei buruz soilik ez, saregileei buruz ere hitz egin dugu berarekin: "Sareak konpontzen 16 lagunek egiten dute lan Hondarribian". Duela hiru urte, ikastaro bat egin zuten eta lau langile berri kontratatatu zituzten: "Hemendik lauzpabost urtera arazoak izango ditugu ez dugulako sareak egin edo konpontzeko langilerik izango. Gazteek ez dute horretan lanik egin nahi, eta, makinarekin eginda, ez da guk nahi bezala geratzen... Oso garrantzitsua da saregileen lana eta horrek ere kezkatzen gaitu".

Hurrengo orrian jarraitzen du

Aurreko orritik dator

Kofradia

Arrantzaleez edo saregileez gain, arrantza-portuen inguruan enpresa eta lanbide gehiago ere sortzen dira, eta haiek kudeatzeko helburuarekin sortu zen, besteak beste, Hondarribiko kofradia 1365ean: “29 enpresa gara eta kofradiak hainbat langile ditu. Zertarako? Arraina saltzeko, kaxak eramateko edo ekartzeko, garbitzeko, erosleei saltzeko... Arrantzaleok hori mantentzeko irabazien zati bat kofradiari ematen diogu”.

Kofradia bakoitzak bere ohiturak mantentzen ditu. “San Pedro eta Santiago egunak ospatzen ditugu, baita herriko festak ere. Udan horretarako itzultzen gara itsasotik lehorrera”.

Lanbide zaharrak indarra du oraindik ere, baina ez dakigu noiz arte.

Testuan, euskal arrantzak bizi izandako hainbat etapa aipatzen dira, baita hainbat errealitate ere. Garai batekoa eta bestekoa alderatzeko, erabili konparazio-perpausak:

AZALPENAK:

Bi ideia alderatzeko, desberdintasuna adierazteko, **BAINO.....-AGO** egitura erabiliko dugu.

Kopurua konparatzen dugunean, **BAINO..... GEHIAGO** edo **BAINO..... GUTXIAGO** egiturak erabiliko ditugu.

Ikusi adibidea eta egin gauza bera hurrengoekin:

80ko hamarkadan 970 arrantzale	295 dira orain	80ko hamarkadan orain baino arrantzale gehiago zeuden.
Itsasontziak 95 ziren	29 ditugu gaur egun	
Lehen, gazteak arrantzara erakartzea erraza zen	Orain, gazteak erakartzea zaila da	
Duela hamabost urte oso jende gutxi joaten zen arrantzara	Orain arrantzara jendea itzultzen ari da	
Une honetan, 16 saregile daude	Duela hiru urte, 12 saregile zeuden	
Arrantzan erreminta zaharrak erabiltzen zituzten lehen	Erremintak urteekin modernizatu egin dituzte	

4. Egitekoa: zein lanbide dago kolokan?

Arrantzaleen lanbideak izan duen gainbehera ikusi dugu. Binaka jarri eta aukeratu zuen ustez galbidean dagoen lanbideren bat (azpiko zerrendan dagoenen bat izan daiteke), eta egoera horretan egoteko dauden arrazoiak azaldu gelakideei:

ADIBIDEZ:

- *Nire ustez, oso lanbide gogorra da arrantzalearena, izan ere, ordu asko igaro behar dira etxetik urrun. Gainera,...*

ERANTZUNAK

2. Bideoa ulertu

1. Zergatik izan dira euskaldunak arrantzale onak historian zehar?

Edaten zutenari esker iristen zirelako arrantzale euskaldunak hain urrun.

2. Zein izan dira euskal itsasertzeko porturik garrantzitsuenak?

Portu guztiak ziren garrantzitsuak, kostako herrietan ez baitzegoen besterik.

3. Zein da arrantzaren errealitatea gaur egun?

Orain dela hamabost urte okerragoa zen egoera orain baino. Ostalaritzan gertatzen denaren antzerakoa gertatu da.

4. Belaunaldi berriek zergatik ez dute arrantzale izan nahi?

Gogorra delako eta udan parranda egin nahi dutelako.

3. Irakurri testua

EREDUA

(Gaur egun baino itsasontzi gehiago ziren lehen.)

(Lehen orain baino errazagoa zen gazteak arrantzara erakartzea.)

(Duela hamabost urte baino jende gehiago dago orain arrantza munduan.)

(Orain lehen baino saregile gehiago daude.)

(Lehen baino erreminta modernoagoak erabiltzen dituzte orain.)

TRANSKRIPZIOA

Ni Norberto Emezabal naiz; Hondarribikoa naiz; beti arrantzalea izan naiz; hasi nintzenean, 83an arrantzan; baina lehenagotik, bi urte lehenagotik, urte bat aitonaarekin egin nuen txibitan eta beste urte bat osabarekin legatzetan... Eta presidentea (lehendakaria) naiz kofradiakoa 2003. urteaz geroztik. Aurten 16 urte egin ditu. 51 urte dauzkatz eta nire barkuaren izena da Tukutuku.

1. Zergatik izan dira euskaldunak arrantzale onak historian zehar?

Nik uste dut gehienbat zer edaten zuten. Hori, zer gertatu zen? Jendea joaten zenean, hor barrena, zera, beste mundu baten bila eta arrantzara, jende asko hil zen, hiltzen zen ura usteltzen zelako eta euskaldunak sagardoa eramaten zuten eta ailegatzen ziren besteak ez ziren ailegatzen tokira (ailegatzen ez ziren tokira).

2. Zein izan dira euskal itsasertzeko porturik garrantzitsuenak?

Garai hartan, nik uste dut *puerto* (portu) denak inportanteak (garrantzitsuak) zirela. Hemen esan dugula 83an, 80ko buelta hori, 970 arrantzale, eta, orain, gara 295. Eta *por ejemplo* (adibidez) Bermeo, Bermeo; Orio ere zera handia zen; Donostia, bueno Donostia, bueno ba bazuen barkua; bai, gero bestea Lekeitio izan da *puerto* (portu) handia; Ondarru (Ondarroa)... Nik uste dut *puerto* (portu) guztiak inportanteak zirela. Ez zen, kostako arrantzaren tokian, ez zegoen besterik, ez zegoen turismorik orain dagoen bezala. Orduan arrantza zen dena.

3. Zein da arrantzaren errealitatea gaur egun?

Bai, orain damarkigu (daramatzagu) bi-hiru urte onak, eta jendea ere bertan gelditzen da. Baina orain dela 15 bat urte, nahiko lan geneukan jendea bilatzeko... Hemen izango dira atzerritarrak *pues* (ba) 60 bat lagun arrantzan, eta hemen *puerto* (portu) guztietan. Azken finean, arrantzarekin gertatu da ostalaritzan bezala. Ostalaritzan ez du inork nahi lan egin (ez du inork lan egin nahi) eta arrantzara ez zuen inork etorri nahi.

Gaur egun, gaizki dago. Gaur egunean jendeak paroa (langabezia) zuena bi-hiru urte, paroa (langabezia) jada amaitu zaio eta orain asko etorri dira lehengo tokira lan egitera.

4. Belaunaldi berriek zergatik ez dute arrantzale izan nahi?

Jende gaztea oso gutxi dago: hemen ikusten da *por ejemplo* (adibidez), arrantzaleen semeak eta udan etortzen dira, uda bat, bigarren udan ez dira agertzen... Ez dute nahi itsasora joan (ez dute itsasora joan nahi). Gogorra da eta gazte batentzat... Niretzat gogorra da *porque* (zeren) gazte batek, baina zuk pentsa ezazu udan, uda guztian kanpoan, eta hori gogorra egiten zaio 18 urteko, 19 urteko mutil bati, bere lagunak denak juergan eta bera han egotea, *porque* (zeren) han ez dago ez iganderik, ez larunbatik, egunero-egunero astelehena da. Eta nahiko gogorra da, gogorra da.